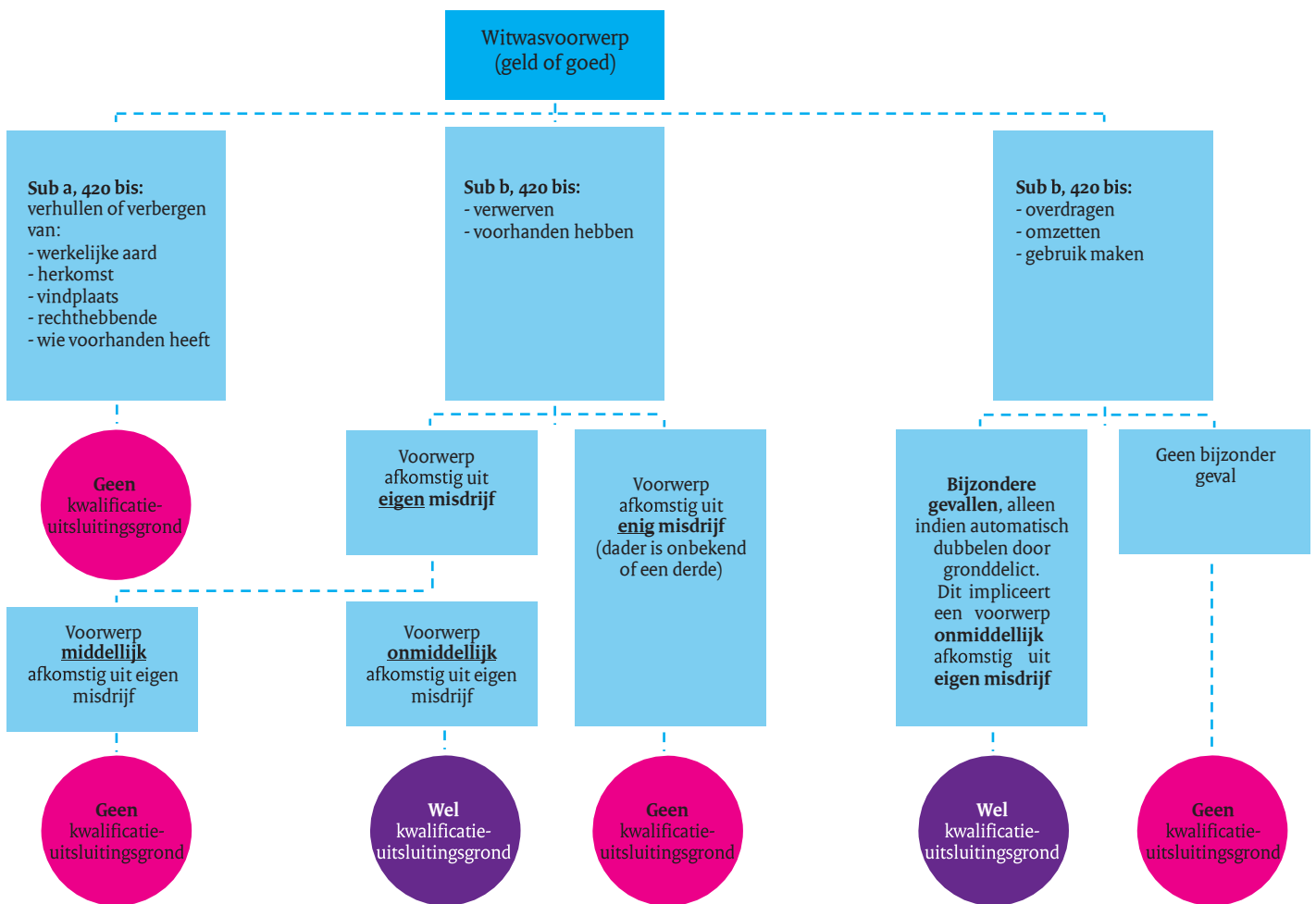

KWALIFICATIEUITSLUITINGSGROND

Witwassen kent in het Nederlandse strafrecht een ruime delictomschrijving. De Hoge Raad heeft de ruime delictomschrijving van het witwasartikel ingeperkt door de introductie van de zogenoemde kwalificatieuitsluitingsgrond. Eén van de redenen daarvoor was het voorkomen van de automatische dubbeling van delicten. Een overvaller die de buit bij zich heeft zou volgens de delictomschrijving van 420bis Sr zich ook schuldig maken aan witwassen omdat hij een voorwerp onder zich heeft dat uit misdrijf afkomstig is. Dit vond men niet wenselijk. Voor deze gevallen is volgens de Hoge Raad het witwasartikel ook niet bedoeld. De overvaller moet een verhullende handeling ten aanzien van de buit verrichten. Alleen als dat bewezen is kwalificeert het gedrag als witwassen onder 420 bis Sr. In onderstaand schema is te zien wanneer de kwalificatieuitsluitingsgrond van toepassing is.

Eenvoudig (schuld)witwassen

In reactie op de kwalificatieuitsluitingsgrond zijn per 1 januari 2017 de wetsartikelen 420bis.1 en 420quater.1 toegevoegd aan het wetboek van Strafrecht. Met deze strafbaarstelling wordt het enkele verwerven en voorhanden hebben van voorwerpen die afkomstig zijn uit eigen misdrijf strafbaar gesteld als 'eenvoudig witwassen' en bestraft met een maximale gevangenisstraf van zes maanden of geldboete van de vierde categorie. Voor eenvoudig schuldwitwassen geldt een maximale gevangenisstraf van drie maanden of geldboete van de vierde categorie. Voor deze artikelen hoeft dus geen verhullende handeling bewezen te worden. Beide wetsartikelen worden ook toegevoegd aan artikel 67 Sv wat de mogelijkheid biedt om bijzondere opsporingsmiddelen in te zetten. Eenvoudig witwassen kan als zelfstandig delict vervolgd worden. Het kan ook als vangnet gebruikt worden wanneer onduidelijk is of de kwalificatieuitsluitingsgrond van toepassing is. Daarnaast kan eenvoudig witwassen cumulatief of alternatief aan het gronddelict ten laste worden gelegd. In dat geval moet er wel rekening gehouden worden met de samenloopbepalingen. De exacte praktische gevolgen van de wetswijziging moeten nog blijken.

Schema: Joris Rozemeijer, beleidsmedewerker witwassen, Functioneel Parket, Openbaar Ministerie

De kwalificatieuitsluitingsgrond geldt alleen voor bepaalde handelingen die staan genoemd in artikel 42obis lid 1 sub b, zoals ook te zien is in het schema. Daarbij moet het gaan om een voorwerp dat afkomstig is uit eigen misdrijf. Ook moet het voorwerp onmiddellijk, dus direct, afkomstig zijn uit het eigen misdrijf.

Voorbeelden

Een drugshandelaar heeft het geld dat hij heeft verdiend met zijn handel contant in zijn woning liggen. Hij heeft het voorwerp (het contante geld) dat direct afkomstig is van zijn eigen misdrijf (de drugshandel) voorhanden. Hierbij geldt dus de kwalificatieuitsluitingsgrond, dit voorhanden hebben wordt niet gezien als witwassen.

Een geldkoerier wordt aangehouden op Schiphol met een grote hoeveelheid contant geld. Het geld is niet afkomstig vanuit eigen misdrijf dus de kwalificatieuitsluitingsgrond geldt hier niet. Hier is er dus sprake van witwassen.

Een oplichter heeft mensen via oplichting op internet geld laten betalen voor niet geleverde diensten. Het geld staat op zijn rekening, hij heeft hier nog niets mee gedaan. Het voorwerp (hier het girale geld) is direct afkomstig van zijn eigen misdrijf (de oplichting). Hier geldt de kwalificatieuitsluitingsgrond, er is dus geen witwassen.

Het is belangrijk om scherp te hebben wanneer er sprake is van een voorwerp uit eigen misdrijf. De Hoge Raad heeft een drietal situaties beschreven wanneer het voor de hand ligt dat er sprake is van eigen misdrijf. (ECLI:NL:HR:2015:888)

1. Er is een bewezenverklaring voor een grondfeit ten aanzien van hetzelfde voorwerp als waar het witwassen op ziet. (Bijvoorbeeld de buit van een vermogensmisdrijf waar de verdachte voor veroordeeld wordt)
2. Uit de bewijsmiddelen vloeit rechtstreeks voort dat er sprake is van het verwerven of voorhanden hebben van een voorwerp dat onmiddellijk afkomstig is uit een door de verdachte zelf begaan misdrijf.
3. De verdachte voert met **voldoende concretisering** aan dat er sprake is van het verwerven of voorhanden hebben door eigen misdrijf.

Indien de kwalificatieuitsluitingsgrond van toepassing is (de rode bollen in het schema) kan er nog wel sprake zijn van witwassen. Er is in die gevallen alleen sprake van witwassen wanneer bewezen kan worden dat de verdachte (extra) handeling(en) heeft verricht die gericht waren op het verbergen of verhullen van de criminele herkomst van het goed. Bijvoorbeeld: Een handelaar in verdovende middelen heeft contant geld voorhanden. Maar hij heeft dit contante geld verstopt in een in de muur gemetselde kluis bij een buurvrouw.

Eigenlijk geldt de kwalificatieuitsluitingsgrond omdat hij het voorwerp (het contante geld) wat direct afkomstig is vanuit zijn eigen misdrijf (de drugshandel) voorhanden heeft. Alleen heeft hij nu een extra handeling verricht door het geld te verstopten in de ingemetselde kluis van de buurvrouw. Hij heeft hiermee de criminele herkomst van het geld willen verbergen of verhullen. Ondanks de kwalificatieuitsluitingsgrond kan hij nu toch voor witwassen worden veroordeeld.

Let op: Het verstopten van geld is iets anders dan het verbergen en verhullen van de criminele herkomst. Indien de drugshandelaar in het voorbeeld het geld verstopt onder zijn eigen bed is er volgens de jurisprudentie geen sprake van verbergen en verhullen van de criminele herkomst.

Zoals in het schema is te zien geldt de kwalificatieuitsluitingsgrond niet voor handelingen zoals benoemd in artikel 42obis lid 1 sub a. Zodra er sprake is van handelingen zoals benoemd in artikel 42obis lid 1 sub a zou dit artikel dan ook ten laste moeten worden gelegd.

Mocht je vragen hebben naar aanleiding van bovenstaande uitleg neem dan gerust contact op met het AMLC. Bel 088-1521091 of mail AML.Centre_Postbus@belastingdienst.nl